

Sygn. akt I C 480/20

WYROK ZAOCZNY W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 czerwca 2020r.

Sąd Rejonowy w Kaliszu w I Wydziale Cywilnym, w składzie:

Przewodniczący: sędzia Michał Włodarek

Protokolant: st. sekr. sąd. Anna Dulas

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w dniu 3 czerwca 2020r. w K.

sprawy z powództwa **C. (...) z/s w W. ((...)) 328)**

przeciwko pozwanej **K. C. (PESEL (...))**

o zapłatę

1. umarza postępowanie, co do kwoty 201,40zł (dwieście jeden złotych 40/100),
2. oddala powództwo w pozostałej części.

Sygn. akt I C 480/20

UZASADNIENIE

W dniu 29 stycznia 2020r. powód C.(...) z/s w W. skierował do tut. Sądu żądanie zasądzenia od pozwanej K. C. kwoty pieniężnej w wysokości 3.685,73zł wraz z odsetkami ustawowymi za opóźnienie liczonymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty oraz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu pozwu powód przytoczył okoliczności mające wskazywać na jego legitymację czynną powołując się w tym zakresie na przelew uprawnień oraz oznaczył źródło zobowiązania, jego wysokość oraz wymagalność podając, iż dochodzone roszczenie stanowi należność wynikającą z nienależycie wykonanej umowy pożyczki łączącej pozwaną z pierwotnym wierzycielem.

W piśmie procesowym z dnia 19 marca 2020r. powód cofnął powództwo bez zrzeczenia się roszczenia o kwotę 201,40zł w zakresie odsetek oraz wniósł o zasądzenie od pozwanej na jego rzecz kwoty 3.484,33zł.

Sąd Rejonowy ustalił następujący stan faktyczny.

W dniu 12 sierpnia 2016r. pozwana K. C. zawarła z (...) S.A. z/s w O. umowę pożyczki ratalnej nr (...).

W ramach przedmiotowej umowy (...) S.A. z/s w O. przyznał pozwanej do korzystania kwotę pieniężną w wysokości 2.000,00zł. Ponadto udzielający pożyczki oznaczył w treści umowy, iż zobowiązanie łączące strony poza należnością pożyczkową i odsetkami obejmuje prowizję za udzielenie pożyczki w wysokości 500,00zł i prowizję operacyjną w wysokości 1.150,00zł.

Całkowitą kwotę do zapłaty (...) S.A. z/s w O. oznaczył w wysokości 4.236,04zł.

Kontrakt miał charakter terminowy. Pozwana miała dokonać zwrotu pożyczki i należności ubocznych w 23 ratach.

(...) S.A. z/s w O. przy zawieraniu opisanego wyżej kontraktu posługiwał się wzorcem umowy.

W dniu 8 września 2017r. (...) S.A. z/s w O. z G. (...) z/s w W., natomiast w dniu 25 stycznia 2018r. G. (...) z/s w W. z C. (...)z/s w W. zawarli umowy przelewu wierzytelności. Przedmiotem tego kontraktu miały być wierzytelności (...) S.A. z/s w O. w stosunku do pozwanej K. C. z tytułu umowy pożyczki ratalnej nr (...).

(wyciąg z ksiąg rachunkowych k. 6, zawiadomienie o cesji k. 7-8, wyciąg z elektronicznego załącznika do umowy cesji wierzytelności z dnia 25 stycznia 2018r. k. 9, umowa przelewu wierzytelności z dnia 25 stycznia 2018r. k. 15-16, umowa pożyczki k. 29-31, wyciąg z elektronicznego załącznika do umowy cesji wierzytelności z dnia 8 września 2018r. k. 32, umowa przelewu wierzytelności z dnia 8 września 2017r. k. 33-34)

Sąd Rejonowy zważył, co następuje.

Powództwo podlega oddaleniu w całości.

Obowiązek przedstawienia dowodów spoczywa na stronach (art. 232 kpc), a ciężar udowodnienia faktów mających dla rozstrzygnięcia sprawy istotne znaczenie (art. 227 kpc) spoczywa na stronie, która z faktów tych wywodzi skutki prawne (art. 6 kc).

Dobór dowodów należy do strony, to ona powinna wskazywać wyłącznie takie, które są dopuszczalne i wiarygodne. Rzeczą Sądu nie jest zarządzenie dochodzeń w celu uzupełnienia lub wyjaśnienia twierdzeń stron i wykrycia środków dowodowych pozwalających na ich udowodnienie ani też sąd nie jest zobowiązany do przeprowadzenia z urzędu dowodów zmierzających do wyjaśnienia okoliczności istotnych dla rozstrzygnięcia spraw.

Przepis prawa materialnego – art. 6 kc określa na czyje ryzyko idzie nieudowodnienie określonego faktu. Z kolei art. 232 kpc stanowi procesowe narzędzie za pomocą, którego strony mogą osiągnąć skutek w postaci udowodnienia dla nich korzystnych faktów istotnych z punktu widzenia dochodzonego roszczenia w znaczeniu materialnoprawnym. Art. 6 kc zawiera normę decyzyjną, pozwalającą ocenić wyniki przeprowadzonego postępowania dowodowego.

Obowiązkiem powoda było przytoczenie okoliczności faktycznych, z których wywodzi roszczenie (art. 187 § 1 pkt 2 kpc) i wskazanie na dowody, których przeprowadzenie potwierdzi zasadność jego twierdzeń o faktach (art. 232 kpc i art. 6 kc), czemu nie sprostał. Zgodnie z zasadami procesu cywilnego ciężar gromadzenia materiału dowodowego spoczywa na stronach (art. 232 kpc, art. 3 kpc, art. 6 kc). Jego istota sprowadza się do ryzyka poniesienia przez stronę ujemnych konsekwencji braku wywiązania się z powinności przedstawienia dowodów. Skutkiem braku wykazania przez stronę prawdziwości twierdzeń o faktach istotnych dla sprawy jest tylko to, że twierdzenia takie zasadniczo nie będą mogły leżeć u podstaw sądowego rozstrzygnięcia. Strona, która nie udowodni przytoczonych twierdzeń, utraci korzyści, jakie uzyskabyłaby aktywnym działaniem (por. wyrok s.apel w B. z dnia 28sierpnia 2014r. w sprawie o sygn. akt I ACa 286/14, opubl. L. (...) nr (...)).

Należy wskazać, iż powód w żaden sposób nie wykazał, iż pierwotny wierzyciel pozwanej (...) S.A. z/s w O. przeniósł na G. (...) z/s w W. dochodzoną pozwem wierzytelność z tytułu umowy pożyczki ratalnej nr (...). Przy czym okoliczność ta w żaden sposób nie wynika z dokumentów dołączonych do pozwu, w szczególności, że według dokumentów umowa cesji została zawarta w dniu 8 września 2017r. (umowa cesji k. 33-34), natomiast wyciąg z elektronicznego załącznika do umowy cesji wierzytelności dotyczy przelewu z dnia 8 września 2018r. (wyciąg k. 32), przy czym dokumenty te nie zostały uwiarygodnione, co do ich autentyczności, a wyciąg, który stanowi zwykły wydruk nie zawiera podstawowych danych określających wysokość należności objętych przelewem z tytułu kapitału i należności ubocznych. Tym samym mankamentem dotknięty jest dokument wyciąg z elektronicznego załącznika do umowy cesji wierzytelności dotyczy przelewu z dnia 25 stycznia 2018r. (wyciąg k. 9).

Powód nie wykazał więc ciągu następstw prawnych od pierwotnego wierzyciela pozwanej.

W szczególności należy zwrócić uwagę na to, że powód nie dołączył w tym zakresie dokumentu uwiarygodnionej umowy cesji i wyciągu z listy wierzytelności, których dotyczył przelew, ani nie wykazał w żaden inny sposób, że G. (...)

z/s w W. nabył od (...) S.A. z/s w O. taką wierzytelność i w takiej wysokości, którą ten przelał na powoda C. (...) z/s w W., a którą powód dochodzi w niniejszym postępowaniu.

Warunkiem otrzymania należności przez nabywcę długu jest udowodnienie, że takie prawo przysługiwało poprzednikowi prawnemu – por. wyrok SN z dnia 12 lipca 2016r. w sprawie o sygn. akt V CSK 187/06, opubl. L..

Sąd zawsze jest zobowiązany rozważyć, czy żądanie pozwu jest zasadne w świetle norm prawa materialnego. Negatywny wynik takiej analizy powoduje wydanie wyroku oddalającego powództwo (por. wyrok SN z dnia 6 czerwca 1972r. w sprawie o sygn. akt III CRN 30/72, opubl. L.). Sąd nie jest zwolniony z obowiązku dokonania prawidłowej oceny materialnoprawnej zasadności żądania pozwu opartego na tych twierdzeniach (orzeczenie Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 1958r. w sprawie o sygn. akt I CR 969/57 opubl. L., wyrok SN z dnia 15 września 1967r. w sprawie o sygn. akt III CRN 175/67, opubl. L.).

Ustawodawca w art. 511 kc mówi o „stwierdzeniu” przelewu wierzytelności pismem, tj. odnosi się do istnienia pisma stwierdzającego, że umowa przelewu została przez strony zawarta (por. wyrok s. apel w K. z dnia 8 marca 2005r. w sprawie o sygn. akt I ACa 1516/04, opubl. O. (...) (...)). Ponadto umowa przelewu, regulowana treścią art. 509 i n. kc, jest umową, na podstawie której dotychczasowy wierzyciel (cedent) przenosi wierzytelność ze swojego majątku do majątku osoby trzeciej (cesjonariusza). Przedmiotem przelewu może być co do zasady wierzytelność istniejąca, którą cedent może swobodnie rozporządzać. Wierzytelność, która ma stanowić przedmiot rozporządzenia, powinna być w dostateczny sposób oznaczona (indywidualizowana). Dotyczy to przede wszystkim wyraźnego określenia stosunku zobowiązaniowego, którego elementem jest zbywana wierzytelność, a zatem oznaczania stron tego stosunku, świadczenia oraz przedmiotu świadczenia (por. wyrok s.apel. w Szczecinie z dnia 25 marca 2014r. w sprawie o sygn. akt I ACa 885/13, opubl. L. (...) nr (...)).

W przedstawionych warunkach zaniechanie polegające na braku dołączenia dowodów na poparcie przytaczanych okoliczności daje asumpt do uznania, iż przytoczone okoliczności budzą uzasadnione wątpliwości, o których mowa art. 339 § 2 kpc, w szczególności w zakresie legitymacji czynnej powoda i biernej pozwanej oraz istnienia zobowiązania, jego wysokości i wymagalności w zakresie kapitału i należności ubocznych oraz podstawy faktycznej i prawnej żądania (por. art. 471 kc i art. 361 § 1 i 2 kc, 353 kc i art. 354 § 1 kc).

Pozew jest pismem procesowym, które zawiera powództwo, tj. skierowany do sądu wniosek o udzielenie sądowej ochrony prawnej dokładnie określonego żądaniu, uzasadnionemu i skonkretyzowanemu przytoczonymi okolicznościami faktycznymi. Żądanie pozwu jest tzw. roszczeniem formalnym (procesowym), którego treścią jest twierdzenie powoda o przysługującym mu i podlegającym ochronie prawnomaterialnym interesie.

Legitymacja procesowa wskazuje kwalifikację materialną podmiotów prowadzących spór, w tym znaczeniu, że powód jest uprawniony do występowania z żądaniem udzielenia mu ochrony prawnej w stosunku do pozwanej, a ten zobowiązany do określonego zachowania się.

W niniejszym postępowaniu powód nie wykazał, że spełnia materialnoprawną przesłankę procesu, która decyduje o dopuszczalności badania i ustalania prawdziwości jego twierdzeń, że wymieniony w powództwie stosunek prawny istnieje i co jest jego przedmiotem.

W przedmiotowym postępowaniu nie istnieje możliwości określenia, że w procesie występują w charakterze stron te podmioty, które są jednocześnie podmiotami stosunku prawnego będącego przedmiotem procesu.

Przed oceną merytoryczną sprawy Sąd zawsze z urzędu ustala czy strony występujące w procesie posiadają legitymację, jej brak zawsze skutkuje oddaleniem powództwa bez potrzeby, a dokładniej bez możliwości merytorycznej oceny roszczenia.

Już tylko z przedstawionych względów powództwo podlegało oddaleniu.

Niezależnie od powyższego należy stwierdzić, iż jako niezasadne i bezpodstawne, a także naruszające przepisy prawa, w tym prowadzące do obejścia przepisów ustaw należało uznać żądania zapłaty od pozwanej z tytułu umowy pożyczki gotówkowej prowizji w wysokości 500,00zł i prowizji operacyjnej w wysokości 1.150,00zł (por. art. 385 i n. kc oraz art. 5 kc i art. 58 § 1 - 3 kc przy uwzględnieniu przepisów ustawy z dnia 12 maja 2011r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. 2019.1083 – j.t. ze zm.)).

We wskazanej części żądania powoda należy potraktować jako postanowienie nieważne i nieznajdujące uzasadnienia normatywnego, stanowiące klauzule abuzywne, sprzeczne z zasadami współżycia społecznego i społeczno-gospodarczym przeznaczeniem prawa.

Jednakże pomimo, że takie postanowienia umowne zostały ustalone między stronami i zapisane w treści łączącego te podmioty kontraktu, to nie powoduje to nieważności całej umowy, a jedynie ich część we wskazanych zakresach (por. art. 58 § 3 kc, art. 5 kc i art. 385 i n. kc, art. 361 – 363 kc).

Nadużycie prawa podmiotowego traktuje się jako zachowanie rażące i nieakceptowane albowiem klauzula generalna zawarta w art. 5 kc zawiera odesłanie do zasad słuszności, dobrej wiary w sensie obiektywnym, zasad uczciwości obowiązującej w stosunkach cywilnoprawnych i zasady lojalności wobec partnera. Przepis art. 58 kc wyznacza od strony negatywnej ogólne ramy dopuszczalnej treści oraz celów czynności prawnych, natomiast art. 385 i n. kc określa klauzule abuzywności postanowień umownych, tj. takich które kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, a wskutek takiego układu praw i obowiązków dochodzi do rażącego naruszenia interesów konsumenta i godzenia w równowagę kontraktową.

Rażące naruszenie interesów konsumenta należy rozumieć jako nieusprawiedliwioną dysproporcję praw i obowiązków na jego niekorzyść w określonym stosunku obligacyjnym. Natomiast działanie wbrew dobrym obyczajom w zakresie kształtowania treści stosunku obligacyjnego oznacza tworzenie przez partnera konsumenta takich klauzul umownych, które godzą w równowagę kontraktową stron stosunku umownego.

Działalność windykacyjna to zwykła część działalności każdego przedsiębiorcy oferującego instrumenty finansowe w postaci pożyczek, zaś koszty tej działalności to właśnie koszty prowadzenia działalności gospodarczej, które to koszty są przerzucane przez tego przedsiębiorcę na konsumenta. Koszty działalności windykacyjnej pokrywane powinny być z odsetek za uchybienia w płatności poszczególnych rat kredytu, na tym polega ryzyko gospodarcze, że nie wiadomo z góry, ilu konsumentów nie będzie spłacało swych pożyczek.

Działalność pośrednictwa finansowego jako część działalności przedsiębiorcy powinna być opłacalna dla tegoż podmiotu, ale też nie naruszać rażąco interesów klienta, poszczególne czynności z zakresu tego pośrednictwa powinny być zaś wycenione realnie, w oparciu o rzeczywistość ponoszone koszty.

Potrzebę zwrotu kosztów pośrednictwa uzasadniona jest tym, że konieczna jest uczciwa rekompensata za ponoszone przez wierzyciela koszty pozyskiwania i umożliwienia dostępu do instrumentów finansowych jakimi są pożyczka czy kredyt.

Możliwość żądania zwrotu kosztów pośrednictwa finansowego przez wierzyciela poza typowymi kosztami wierzyciel winien udowodnić, w tym fakt i zasadność ich poniesienia. Nie może być tu, pomimo istnienia zapisu z art. 36 a ustawy z dnia 12 maja 2011r. o kredycie konsumenckim (Dz. U. 2019.1083 – j.t. ze zm.), zupełnej dowolności wierzyciela, jeśli chodzi o skalę wydatków poniesionych w celu zaferowania instrumentów finansowych.

Choć przedsiębiorca może stosować postanowienia wzorca umownego określające zasady odpowiedzialności finansowej konsumenta, to jednak zasady tej odpowiedzialności muszą pozostawać w związku z kosztami i ryzykiem przedsiębiorcy.

Obowiązkiem Sądu jest natomiast zbadanie z punktu widzenia tego kryterium wielkości wydatków poniesionych przez wierzyciela, a której zasądzenia domaga się w procesie, a także konieczność i celowość ich poniesienia.

Konstatując wykładnia zasadności ponoszenia wydatków koniecznych i celowych winna uwzględniać z jednej strony potrzebę ochrony wierzyciela, a z drugiej strony nie można stracić z pola widzenia potrzeby ochrony dłużnika przed takimi działaniami wierzyciela, które prowadziłyby do nadmiernego i nieuzasadnionego okolicznościami sprawy obciążenia kosztami.

Wysokość kosztów pośrednictwa finansowego winna więc uwzględniać interesy obu stron.

Należy wskazać, iż w niniejszej sprawie z uwagi na rodzaj i charakter czynności podjętych przez powoda przy zawieraniu kontraktu z pozwaną ustalona przez niego wysokość wynagrodzenia stanowiąca prowizję w wysokości 5.00,00zł i prowizję operacyjną w wysokości 1.150,00zł przy ustaleniu kapitału pożyczki w wysokości 2.000,00zł, pomimo że została przyjęta przez pozwaną jest rażąco wygórowana.

W konsekwencji stwierdzić należy, że domaganie się przez powoda zasądzenia od pozwanej kwoty pieniężnej w wysokości oznaczonej w pozwie jako prowizja i prowizja operacyjna jest niezasadne.

Żądanie to nie zostało przez powoda należycie udowodnione i uzasadnione, a ponadto ma w istocie charakter dowolny. Powód nie przedstawił bliższych faktów i dowodów w tym zakresie, a oparł się jedynie o dokument umowy pożyczki, który stanowi wzorzec umowny. Dodać też trzeba, że z materiału dowodowego sprawy nie wynika, aby powód przedsięwziął jakies ekstraordynaryjne czynności poza typowymi dla tego obszaru działalności gospodarczej.

W ocenie Sądu wynagrodzenie za udzielenie pożyczki żądane od pozwanej musi być w pewnym przynajmniej stopniu adekwatne do wykonanej pracy ponadstandardowej powoda, przy dalszym założeniu, że była ona celowa.

Dlatego należy stwierdzić, iż żądanie powoda zasądzenia od pozwanej z tytułu prowizji należności w jakiegokolwiek wysokości stanowi nadużycie prawa i jest niezgodne z zasadami współżycia społecznego.

Ustalanie tak wygórowanych opłat z tytułu prowizji i innych kosztów, czy też czynności windykacyjnych, prowadzi bowiem do apriorycznego przyjęcia odpowiedzialności odszkodowawczej konsumenta (por. wyrok SN z 4 marca 2010r. w sprawie o sygn. akt I CSK 404/09, opubl. L.).

Biorąc pod uwagę powyższe dywagacje, w ocenie Sądu brak było jakichkolwiek podstaw do miarkowania wysokości prowizji należnych powodowi, tym bardziej, co już wskazano powód nie wskazał na żadne obiektywne przesłanki, które stanowiłyby źródło ustaleń w tym zakresie.

Zatem w przedstawionych warunkach każda kwota, która miałaby zostać przyznana powodowi w ramach prowizji byłaby wartością abstrakcyjną i dowolną, a ocena Sądu przy braku dostatecznych danych dotknięta wadą subiektywności i nierealna.

W związku z powyższym, przy uwzględnieniu art. 355 kpc, orzeczono jak w sentencji wyroku.